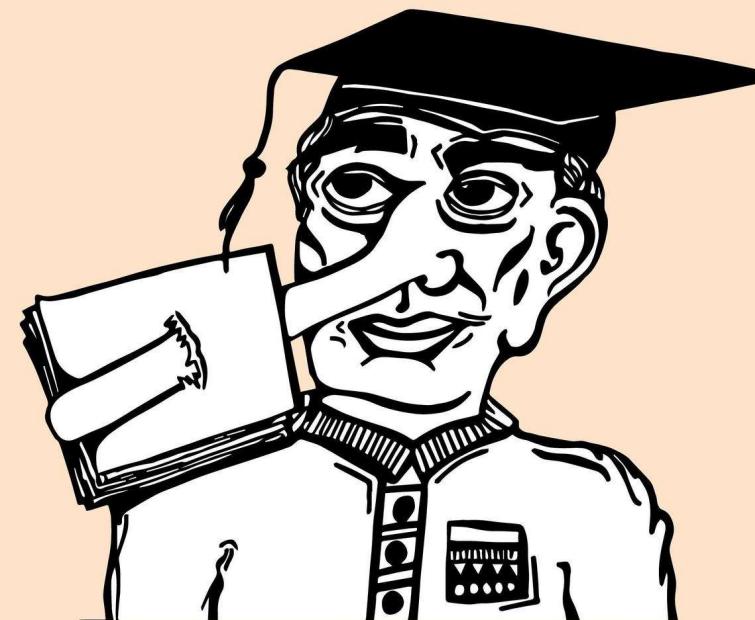

Ethisiek en betrouwbaarheid bij gedragsbeïnvloeding en – experimenten.

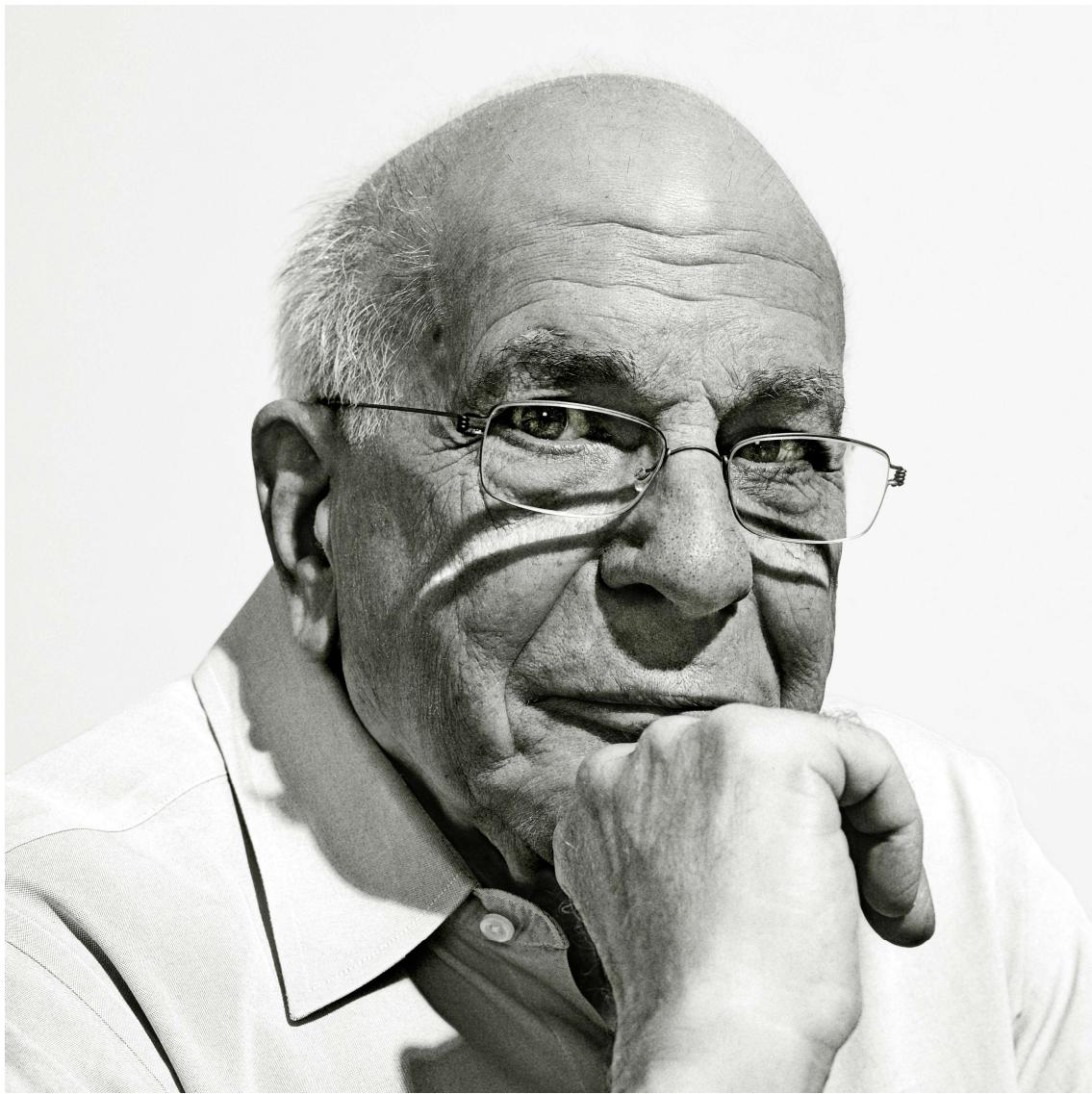
Kobe Millet
Vrije Universiteit Amsterdam

Bart Schutz
Online Dialogue

DEEL I
Betrouwbaarheid

Kobe Millet
Vrije Universiteit Amsterdam

'A lifetime's worth of wisdom'
Steven D. Levitt, co-author of *Freakonomics*

The International Bestseller

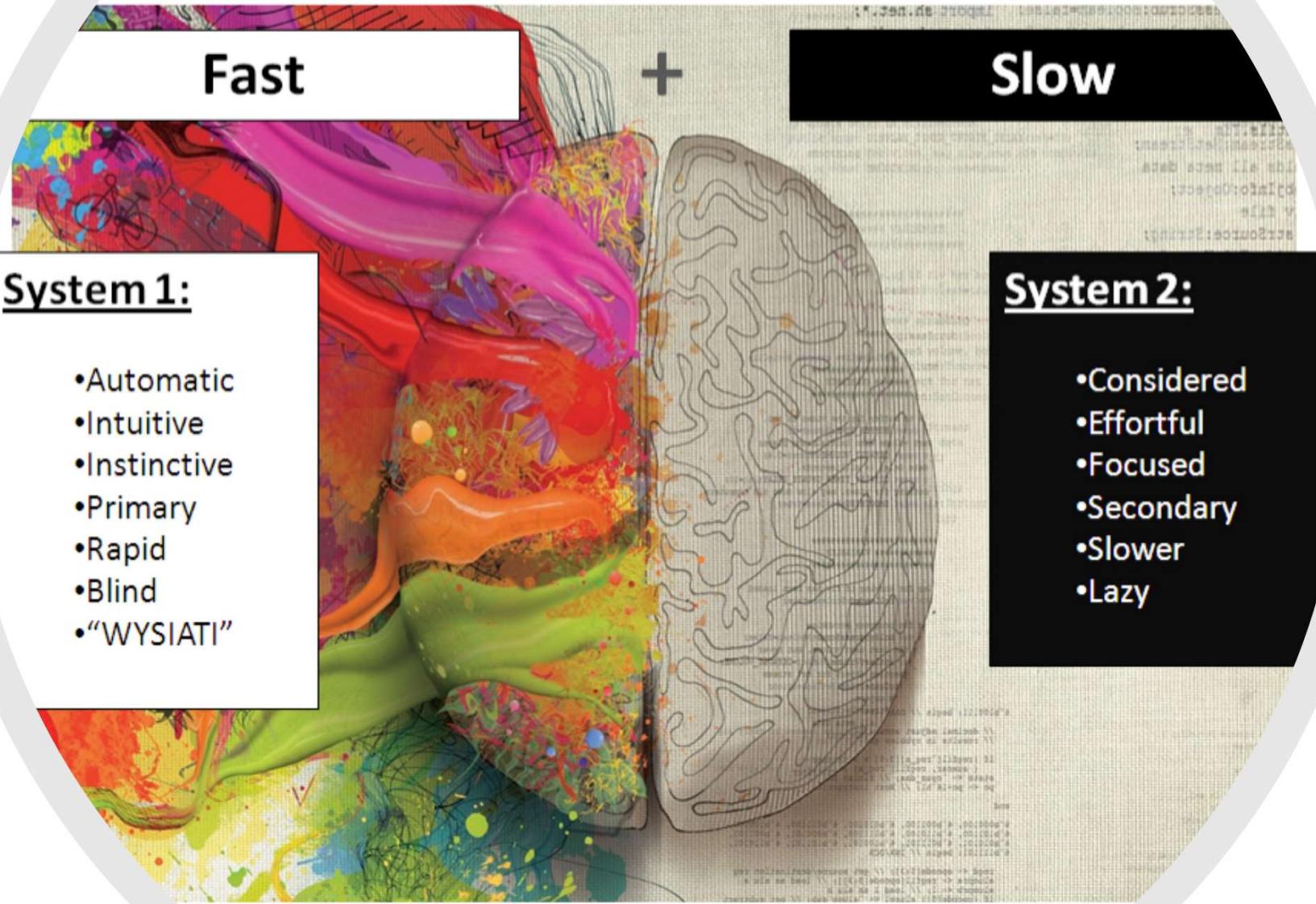
Thinking, Fast and Slow

Daniel Kahneman
Winner of the Nobel Prize

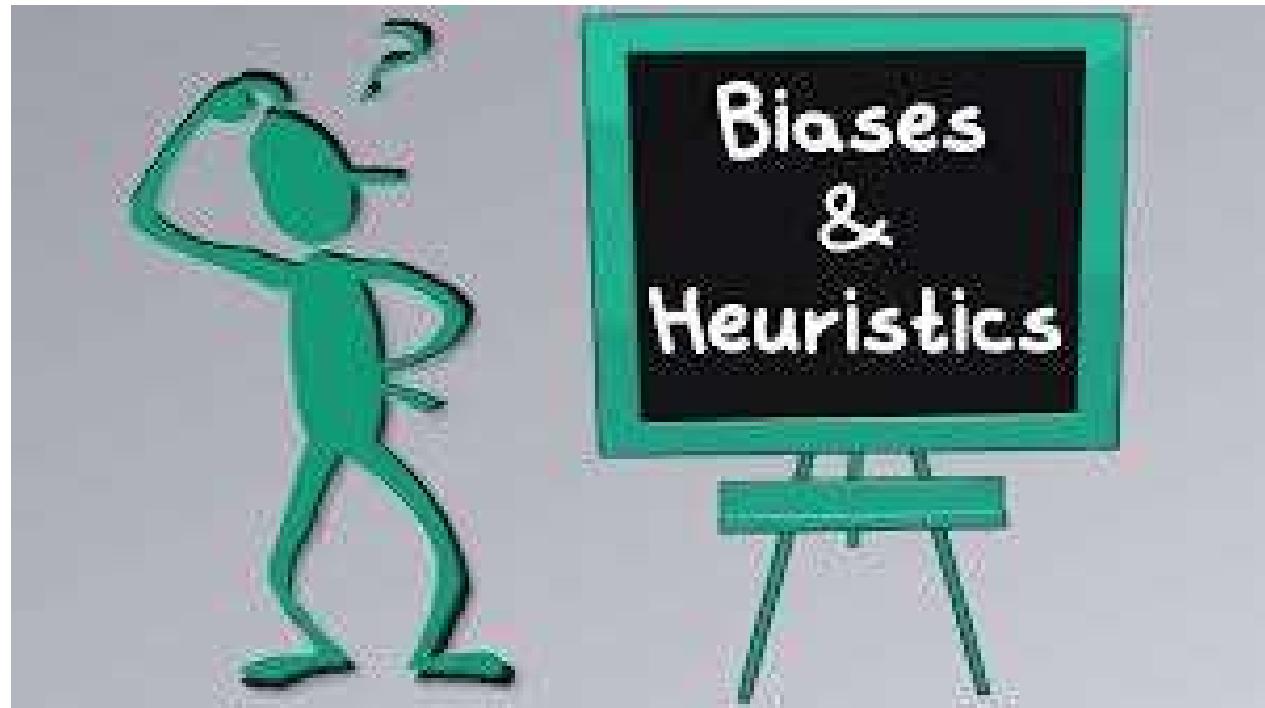
Thinking

**WHAT IS
AND WHAT
OUGHT
TO BE**

Kahneman & Tversky: Nobel Prize winning work

BLIND
SPOT

THINKING,
FAST AND SLOW

! CONTENT REMOVED

Focus of or cited in allied publications
that shall not be disseminated broadly.

Journal of Personality and Social Psychology
2011, Vol. 100, No. 5, 407–425

Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect

Daryl J. Bem
Cornell University

The term *psi* denotes anomalous information or energy transfer that are currently unexplained in terms of known mechanisms. Two variants of psi are *precognition* (conscious cognitive apprehension) of a future event that could not yet occur and *postcognition* (conscious cognitive apprehension) of a past event that could not yet have occurred. In the present experiments, individuals were asked to predict the outcome of a future event (e.g., the mean effect size was .43, S_d = 1.00). The results replicated previous findings of anomalous retroactive influences on cognition and affect. The results are discussed in terms of the potential importance of psi for understanding human behavior.

© 2011 American Psychological Association
0022-3514/11/\$12.00 DOI: 10.1037/a0021524

RETRACTED

BELIEF IN THE LAW OF SMALL NUMBERS

AMOS TVERSKY AND DANIEL KAHNEMAN¹

Hebrew University of Jerusalem

People have erroneous intuitions about the laws of chance. In particular, they regard a sample randomly drawn from a population as highly representative, that is, similar to the population in all essential characteristics. The prevalence of the belief and its unfortunate consequences for psychological research are illustrated by the responses of professional psychologists to a questionnaire concerning research decisions.

I placed too much faith in underpowered studies.... .... there is a special irony in my mistake because the first paper that Amos Tversky and I published was about the belief in the "law of small numbers," which allows researchers to trust the results of underpowered studies with unreasonably small samples.... Our article was written in 1969 and published in 1971, but I failed to internalize its message.

'A lifetime's worth of wisdom'
Steven D. Levitt, co-author of *Freakonomics*

The International
Bestseller

Thinking,
Fast and Slow

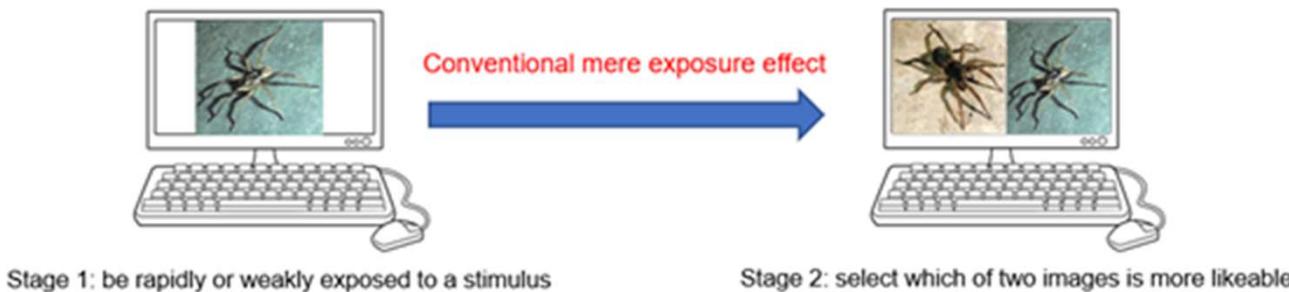

Daniel Kahneman
Winner of the Nobel Prize

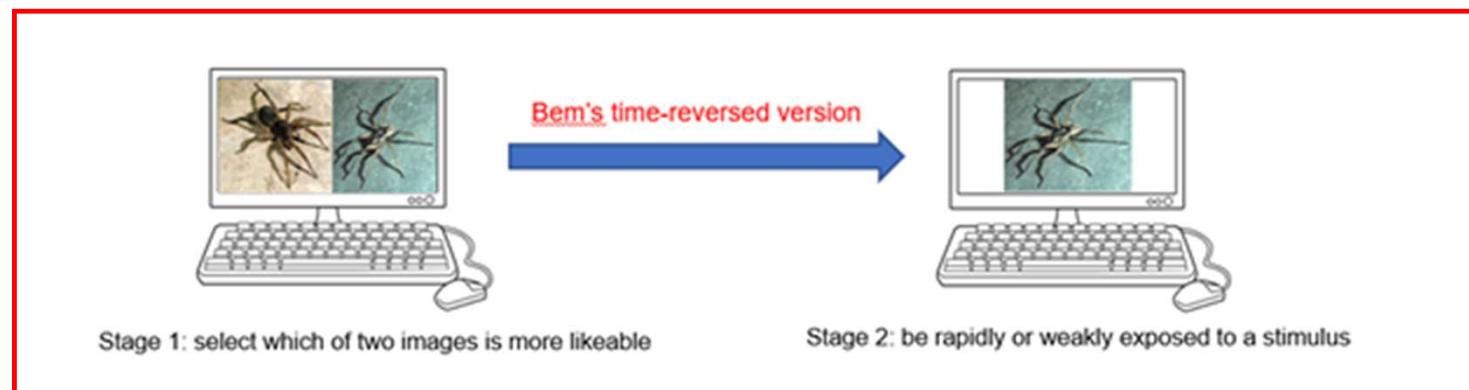

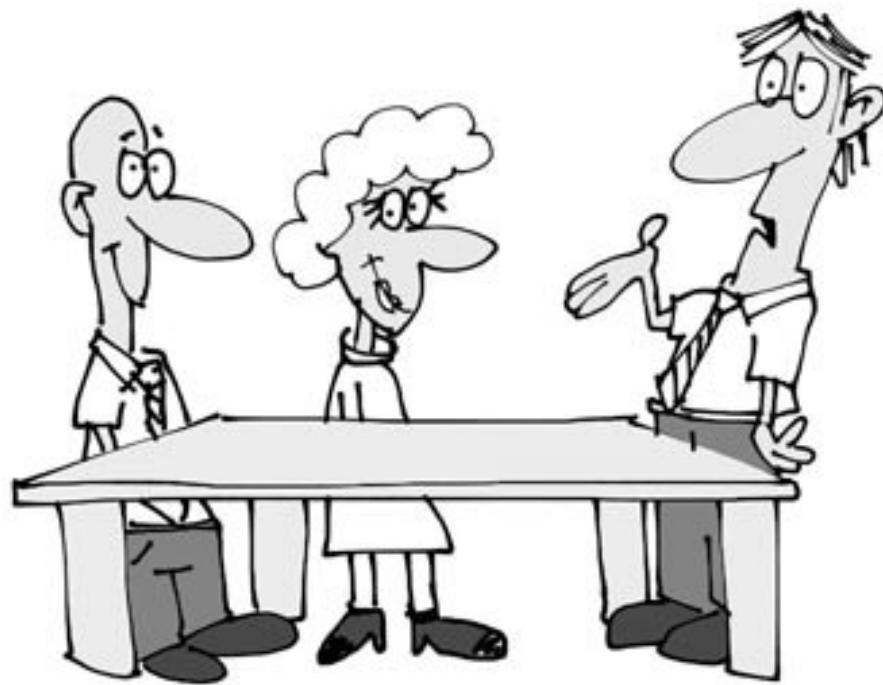
Feeling the Future: Experimental Evidence for Anomalous Retroactive Influences on Cognition and Affect

Daryl J. Bem
Cornell University

HOW IS IT POSSIBLE TO FIND THIS IN 9 EXPERIMENTS IF NOT TRUE?

"WE KNEW THAT ALREADY! SEEMS LIKE WE DIDN'T
NEED TO DO THE RESEARCH AFTER ALL!"

Writing the Empirical Journal Article

Daryl J. Bem

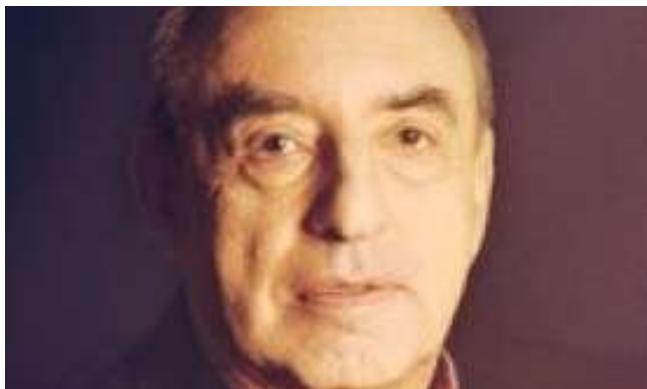
Cornell University

Planning Your Article

Which Article Should You Write?	2
Analyzing Data	2
Reporting the Findings	2
How Should You Write?	3
For Whom Should You Write?	3

Writing Your Article

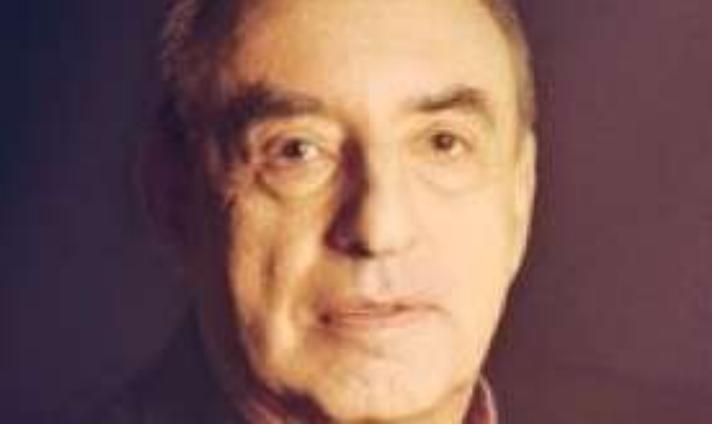
The Shape of An Article	4
The Introduction	4
The Opening Statements	4
Examples of Examples	5
The Literature Review	5

There are two possible articles you can write:

- (a) *the article you planned to write when you designed your study*
or
- (b) *the article that makes the most sense now that you have seen the results.*

They are rarely the same, and the correct answer is (b).

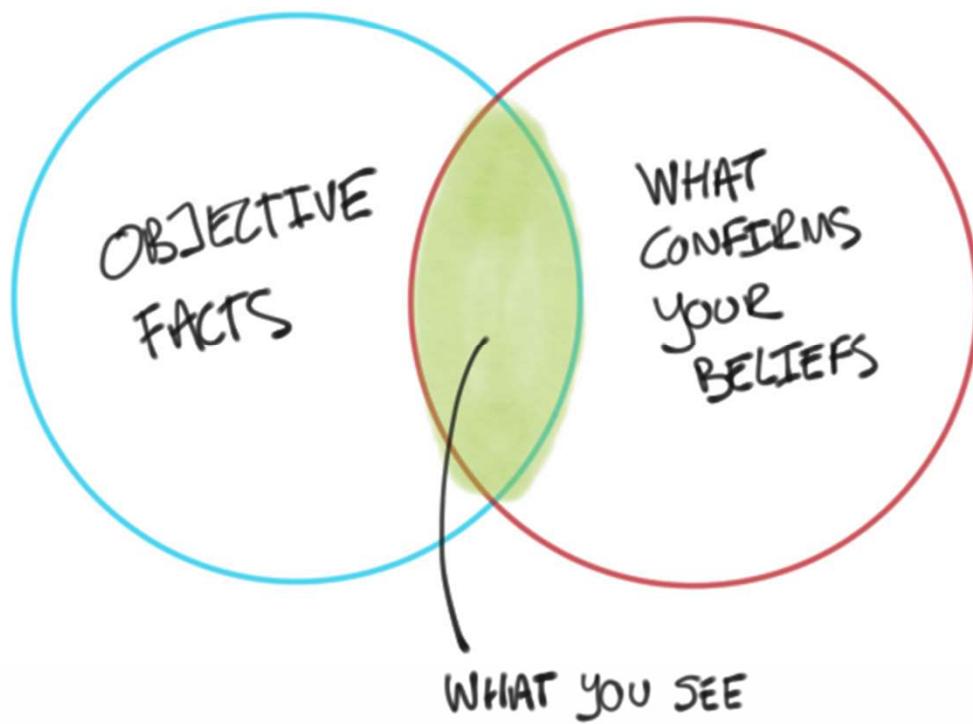
“Become intimately familiar with . . . the data. Examine them from every angle. Analyze the sexes separately. Make up new composite indexes. If a datum suggests a new hypothesis, try to find additional evidence for it elsewhere in the data. If you see dim traces of interesting patterns, try to reorganize the data to bring them into bolder relief. If there are participants you don’t like, or trials, observers, or interviewers who gave you anomalous results, drop them (temporarily). Go on a fishing expedition for something—anything—interesting.”

EXPLORATION

REPACKAGING AS IF IT WERE HYPOTHESIS TESING

Participants were presented with two options they could choose from:

- Reading an article with which they agreed for 7\$
- Reading an opposing opinion for \$10.
(topics included same-sex marriage, climate change, guns, abortion)

63% chose to read the article that supported their viewpoint

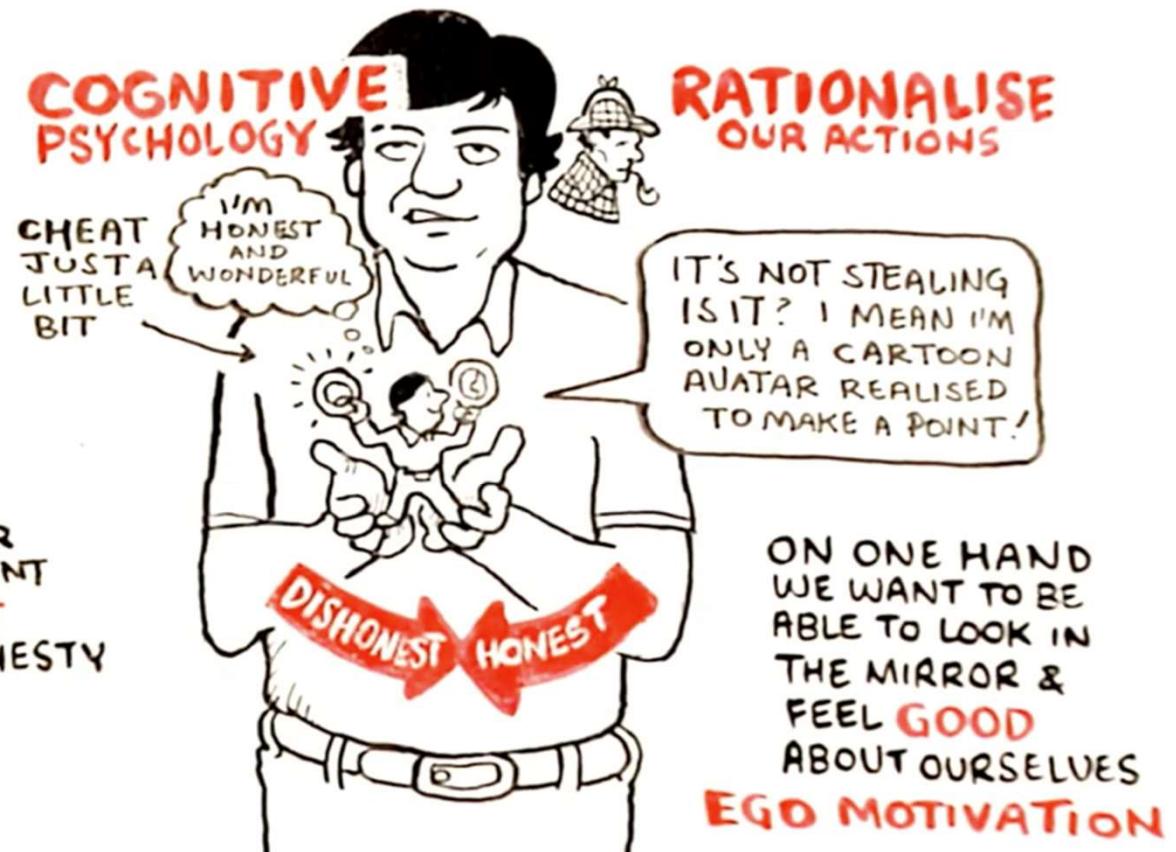

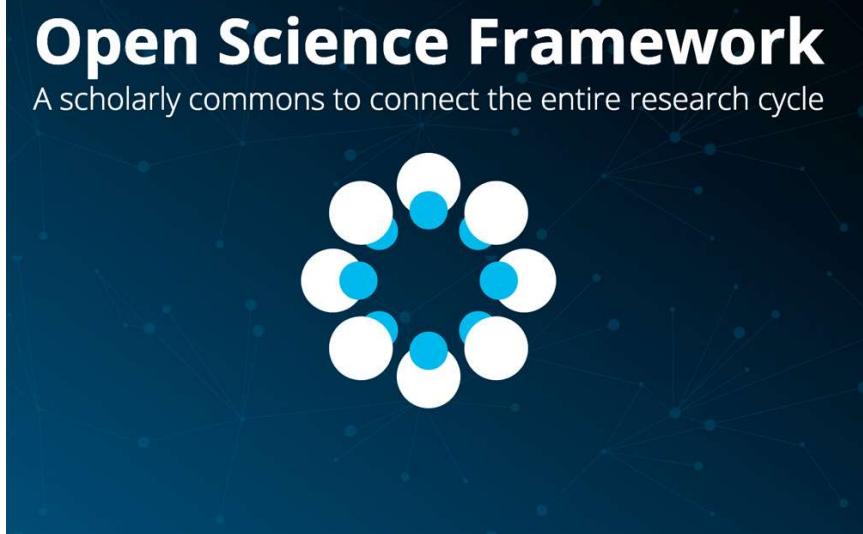
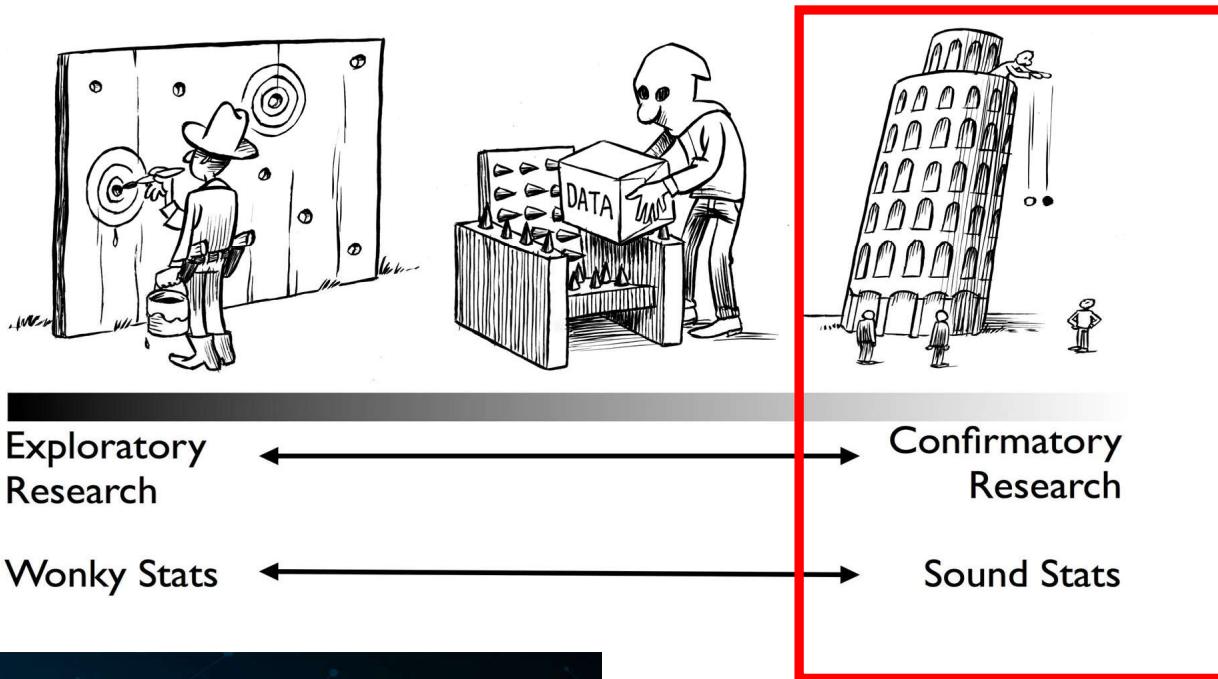
"On second thought, don't correct me if I'm wrong."

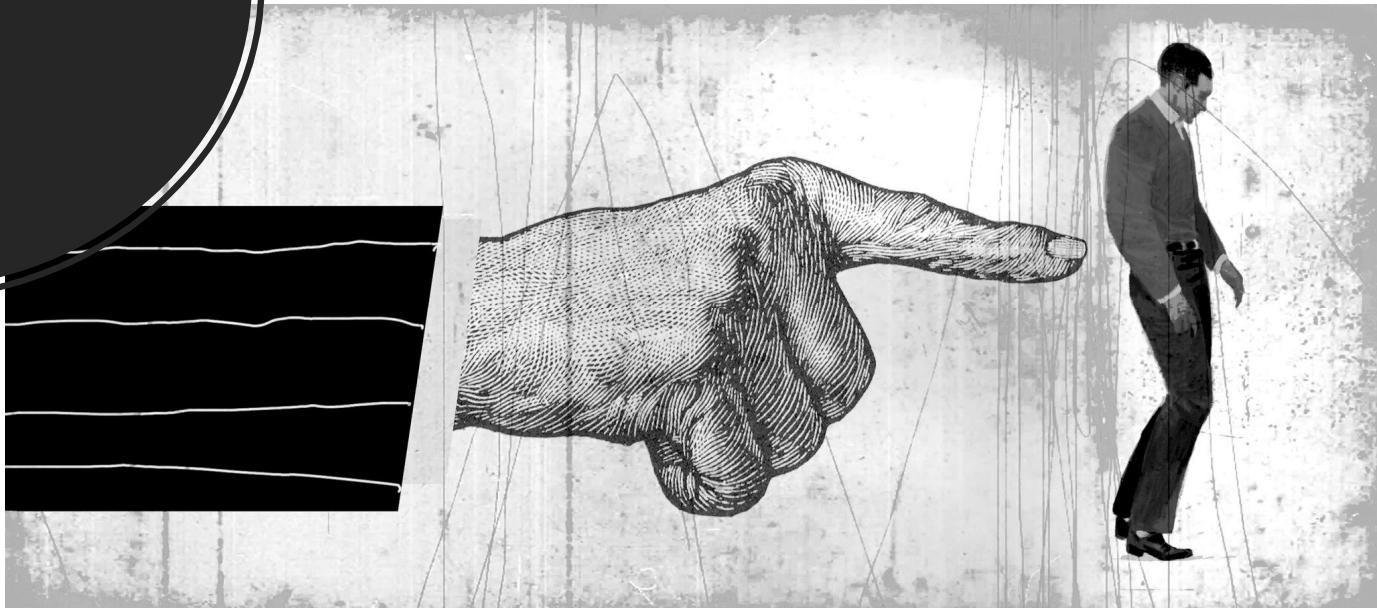
ON THE OTHER
HAND WE WANT
TO **BENEFIT**
FROM DISHONESTY

DEEL II
Ethiek

Bart Schutz
Online Dialogue

Deel II: Bart

- Voorbeelden (SDD)
- Vijf handvatten NIP
  - Tonen handvatten en beslisboom
  - Handvat 1: Verantwoordelijkheid
    - Mogelijke effecten (negatieve, kwetsbaren)
    - Hoe doen academici en bedrijven dat? Ethische checks / moreel beraad
  - Handvat 5: Data
    - Success Metrics, Pyramid of evidence
    - Hoe doen academici en bedrijven dat?
- Workshop:
  - Kies een interventie, beleidsmaatregel of campagne waar van jullie mee bezig is. Bedenk:
    - Hoe behoud ik verantwoordelijkheid / alertheid op (kritische & ethische check)?
    - Hoe ga ik het effect zo goed mogelijk meten?
    - Welke mogelijke negatieve effecten ga ik meten?

De meeste schadelijke en onethische
praktijken zijn onbedoeld en onbewust

The image shows two smartphones side-by-side, each displaying a list of mobile phone plans. Both phones have a black border and a white background for the list.

Left Phone (Red Brand):

3. Bel- en databundel ⓘ

☐	∞	Red UNLIMITED	5G	€ 41,00
☐	50 GB	Red TOGETHER	5G	€ 36,00
☒	20 GB	Red	5G	€ 32,00
☐	10 GB	Red ESSENTIAL	5G	€ 28,00
☐	3 GB	Start XL		€ 19,50
☐	2 GB	Start L		€ 16,50
☐	1 GB	Start M		€ 13,50

Right Phone (Start Brand):

3. Bel- en databundel ⓘ

☐	1 GB	Start M	150 min	€ 13,50
☐	2 GB	Start L	150 min	€ 16,50
☐	3 GB	Start XL	150 min	€ 19,50
☐	10 GB	Red ESSENTIAL	5G	€ 28,00
☒	20 GB	Red	5G	€ 32,00
☐	50 GB	Red TOGETHER	5G	€ 36,00
☐	∞	Red UNLIMITED	5G	€ 41,00

Hostelworld says

Hostelworld guests have said 'the location couldn't be any better' at Prague Square Hostel. It's set next to Old Town Square and the Astronomical Clock in Old Town. This hostel is a good option for those on a budget as its central location means guests have little need for trams or taxis to get around the city. Our visitors have said the staff are 'very friendly and helpful with any and all questions, [they take] the time to point things out on the map and [make] a free breakfast and sandwich every day'.

Property Description

One of the best located hostel in Prague, Old Town.

24 hours reception, non-smoking hostel, free internet/wifi, breakfast, towels, linen and more...

Prague Square Hostel is located directly in the historical center of Prague. 150 steps from the famous Old...

[Show more](#)

Best For: Central Location, Young Travellers

84%

Latest Review

"Wonderful hospitality from the staff. Overall a very enjoyable stay."

- Anonymous [See all reviews](#)

[Read all reviews](#)

Hostelworld says

Hostelworld guests have said 'the location couldn't be any better' at Prague Square Hostel. It's set next to Old Town Square and the Astronomical Clock in Old Town. This hostel is a good option for those on a budget as its central location means guests have little need for trams or taxis to get around the city. Our visitors have said the staff are 'very friendly and helpful with any and all questions, [they take] the time to point things out on the map and [make] a free breakfast and sandwich every day'.

Property Description

One of the best located hostel in Prague, Old Town.

24 hours reception, non-smoking hostel, free internet/wifi, breakfast, towels, linen and more...

Prague Square Hostel is located directly in the historical center of Prague. 150 steps from the famous Old...

[Show more](#)

Best For: Central Location, Young Travellers

84%

Latest Review

"Wonderful hospitality from the staff. Overall a very enjoyable stay."

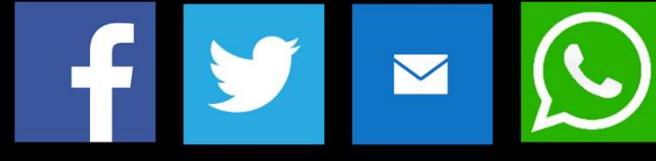
- Anonymous [See all reviews](#)

[Read all reviews](#)

Etkin, J. (2016). *The hidden cost of personal quantification*.
Journal of consumer research, 42(6), 967-984.

**Social media
and traffic
don't mix**

you use in a

Daar kun je mee thuis komen

Good intended interventions can have unethical effects

without the actors even being aware

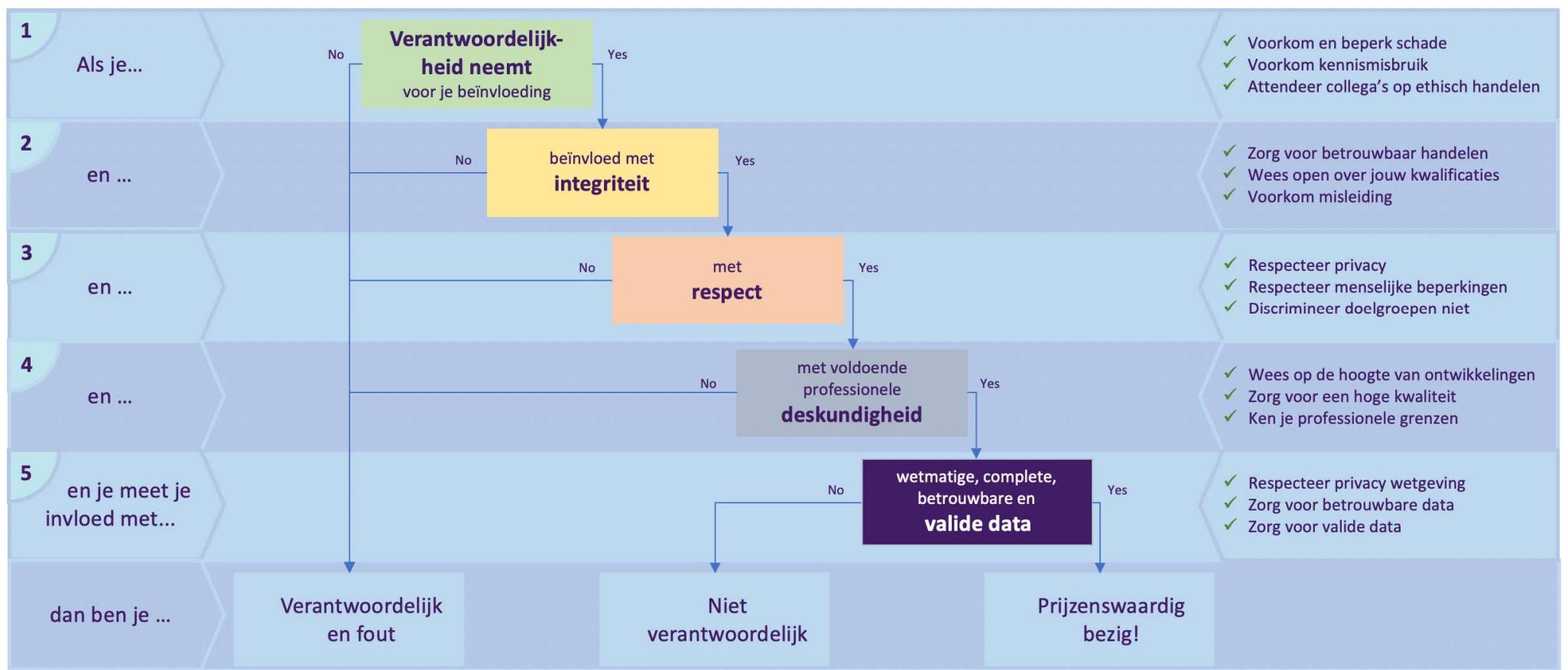
"On second thought, don't correct me if I'm wrong."

5 praktische principes

voor ethisch handelen bij gedragsbeïnvloeding

Beslisboom voor Ethische Gedragsbeïnvloeding

5 stappen om erachter te komen of uw gedragsbeïnvloeding als ethisch kan worden beschouwd.

These principles for acting ethically and with integrity in influencing behaviour have been developed by the Social & Economic Psychology (SEP) section. If you are a NIP member, the more extensive [professional code for academic psychologists and behavioural influencers](#) applies. For questions: sectiesep@psynip.nl.

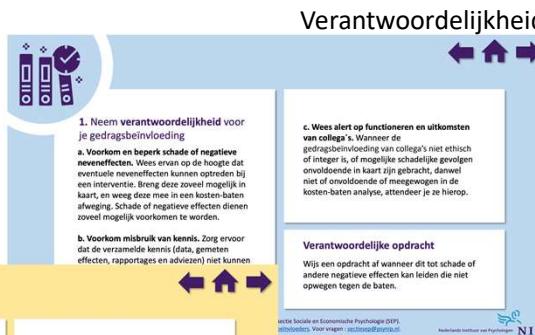
Integriteit

2. Beïnvloed integer

- a. Zorg dat je vrij bent integer te handelen. Je moet onafhankelijk, objectief en professioneel kunnen handelen. Dit kan worden bereikt door bijvoorbeeld afspraken, externe druk en machtsverhoudingen. Agender het direct wanneer je je mogelijk niet ethisch kunt verantwoorden voor de effecten van jouw handelen.
- b. Wees open over jouw kwalificaties, kunde en bronnen. Geef aan opdrachgevers aan wat je wel en niet op professioneel niveau kunt. Geef bij adviezen zo veel mogelijk de data en kennisbronnen waaruit je hebt geput.

Dit principe voor ethisch en integraal handelen bij gedragsbeïnvloeding is ontwikkeld door de Ben jij NIP-lid, dan geldt de uitgebreide beroepscode voor academisch psychologen en gedragsbeïnvloeders.

sectie Sociale en Economische Psychologie (SEP)
Nederlands Instituut voor Psychologen | secretariaat@sep.nip.nl | NIP

These principles for acting ethically and with integrity in influencing behaviour have been developed by the Ben jij NIP-lid, which applies the extended code of ethics for academic psychologists and influence practitioners.

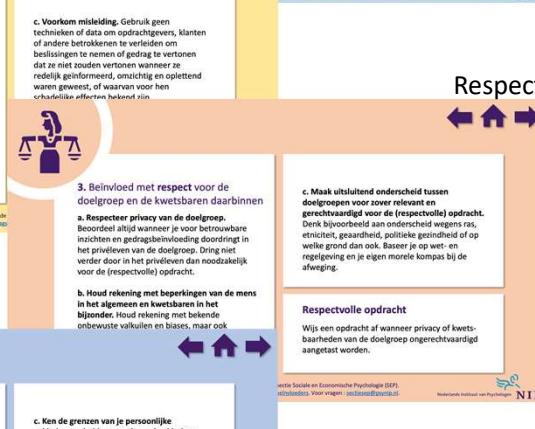
Deskundigheid

4. Beïnvloed op basis van voldoende deskundigheid

- a. Zorg voor een hoge kwaliteit van beïnvloedbaar handelen. Kies methoden die doeltreffend en doelmatig zijn en hou rekening met beperkingen van die methoden. Wanneer methoden en technieken ontbrekend zijn voor een deskundige interventie of beantwoording van de vraag, haal vervolmekaar de opdracht of wissel daaraf.
- b. Wees op de hoogte van ontwikkelingen binnen het vakgebied. Houd je kennis up-to-date door zo veel mogelijk kennis te maken van sociale en economische psychologie, als de ethische discussies bij te houden.

Dit principe voor ethisch en integraal handelen bij gedragsbeïnvloeding is ontwikkeld door de Ben jij NIP-lid, dan geldt de uitgebreide beroepscode voor academisch psychologen en gedragsbeïnvloeders.

sectie Sociale en Economische Psychologie (SEP)
Nederlands Instituut voor Psychologen | secretariaat@sep.nip.nl | NIP

These principles for ethical and integrated handling in influence have been developed by the Ben jij NIP-lid, which applies the extended code of ethics for academic psychologists and influence practitioners.

Dit principe voor ethisch en integraal handelen bij gedragsbeïnvloeding is ontwikkeld door de Ben jij NIP-lid, dan geldt de uitgebreide beroepscode voor academisch psychologen en gedragsbeïnvloeders.

sectie Sociale en Economische Psychologie (SEP)
Nederlands Instituut voor Psychologen | secretariaat@sep.nip.nl | NIP

These principles for ethical and integrated handling in influence have been developed by the Ben jij NIP-lid, which applies the extended code of ethics for academic psychologists and influence practitioners.

Dit principe voor ethisch en integraal handelen bij gedragsbeïnvloeding is ontwikkeld door de sectie Sociale en Economische Psychologie (SEP) Ben jij NIP-lid, dan geldt de uitgebreide beroepscode voor academisch psychologen en gedragsbeïnvloeders. Voor vragen: secretariaat@sep.nip.nl

Dit principe voor ethisch en integraal handelen bij gedragsbeïnvloeding is ontwikkeld door de sectie Sociale en Economische Psychologie (SEP) Ben jij NIP-lid, dan geldt de uitgebreide beroepscode voor academisch psychologen en gedragsbeïnvloeders. Voor vragen: secretariaat@sep.nip.nl

Verantwoordelijkheid

dien je serieus te nemen bij gedragsbeïnvloeding

Analyseer vooraf de risico's

op schadelijke hoofd- en bijeffecten (specifiek ook voor kwetsbaren)

Voer daartoe moreel beraad

(liefst met een gedragsexpert)

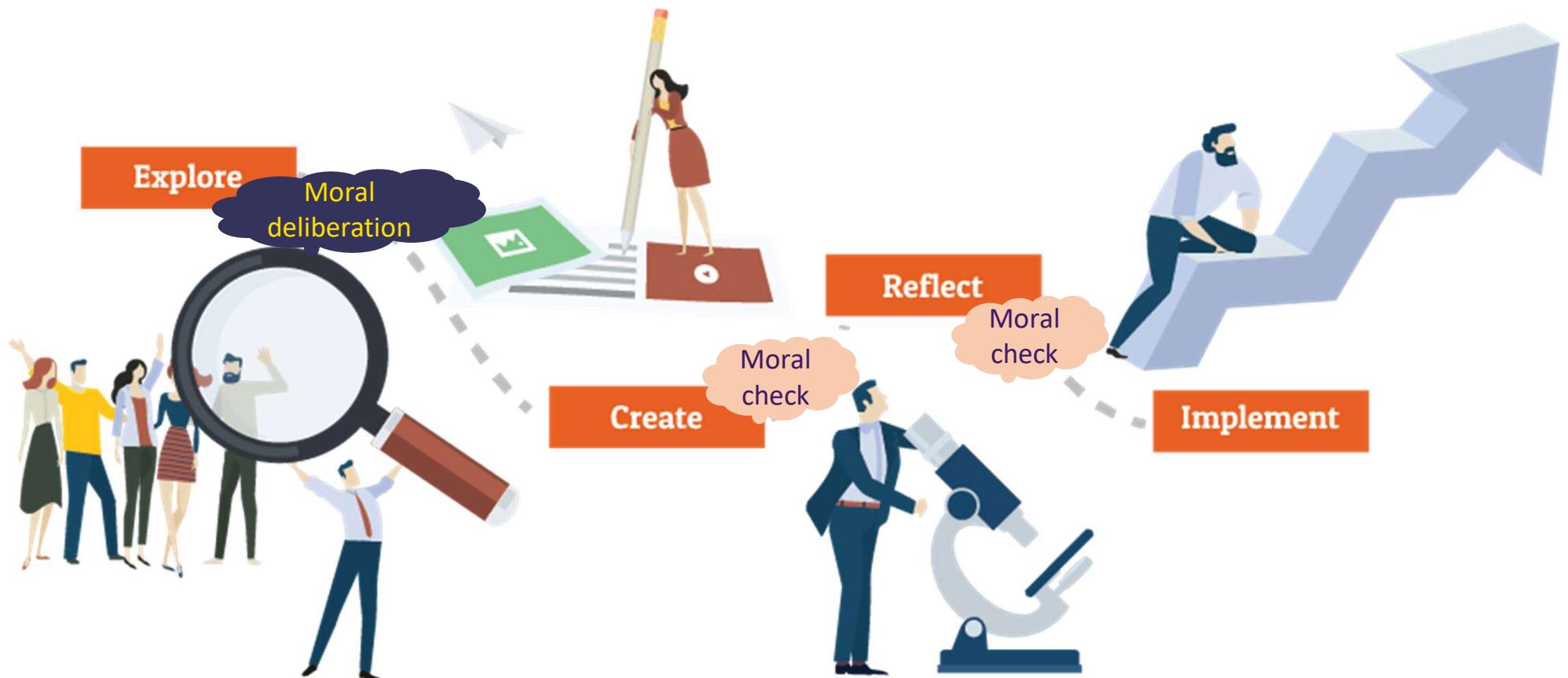

Of een speciale ethische commissie

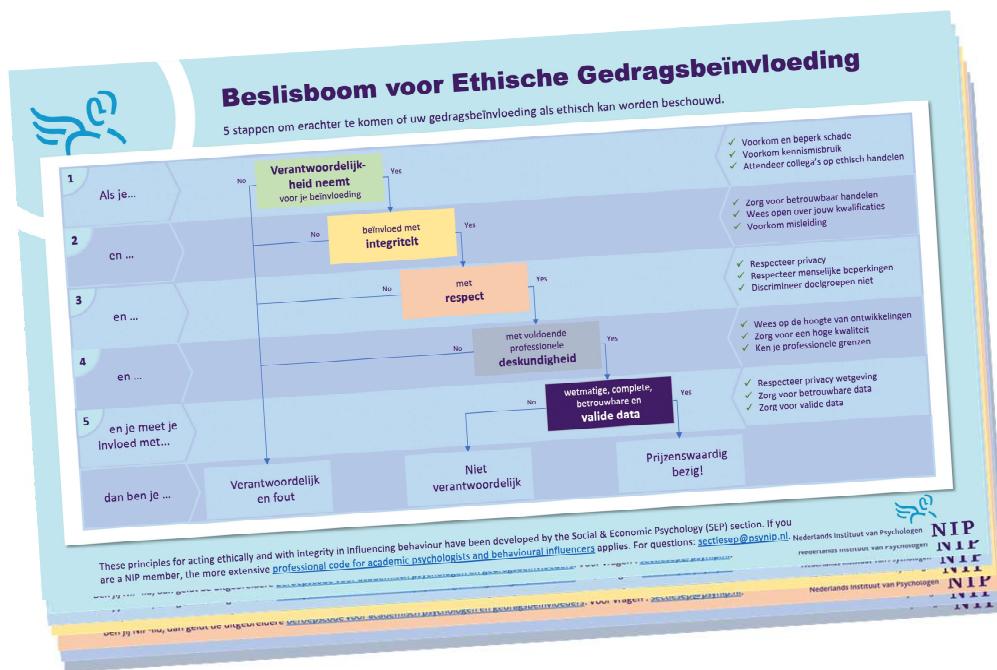
zoals in de wetenschap altijd verplicht is...

Blijf checken

Moral deliberation: Guidelines can help

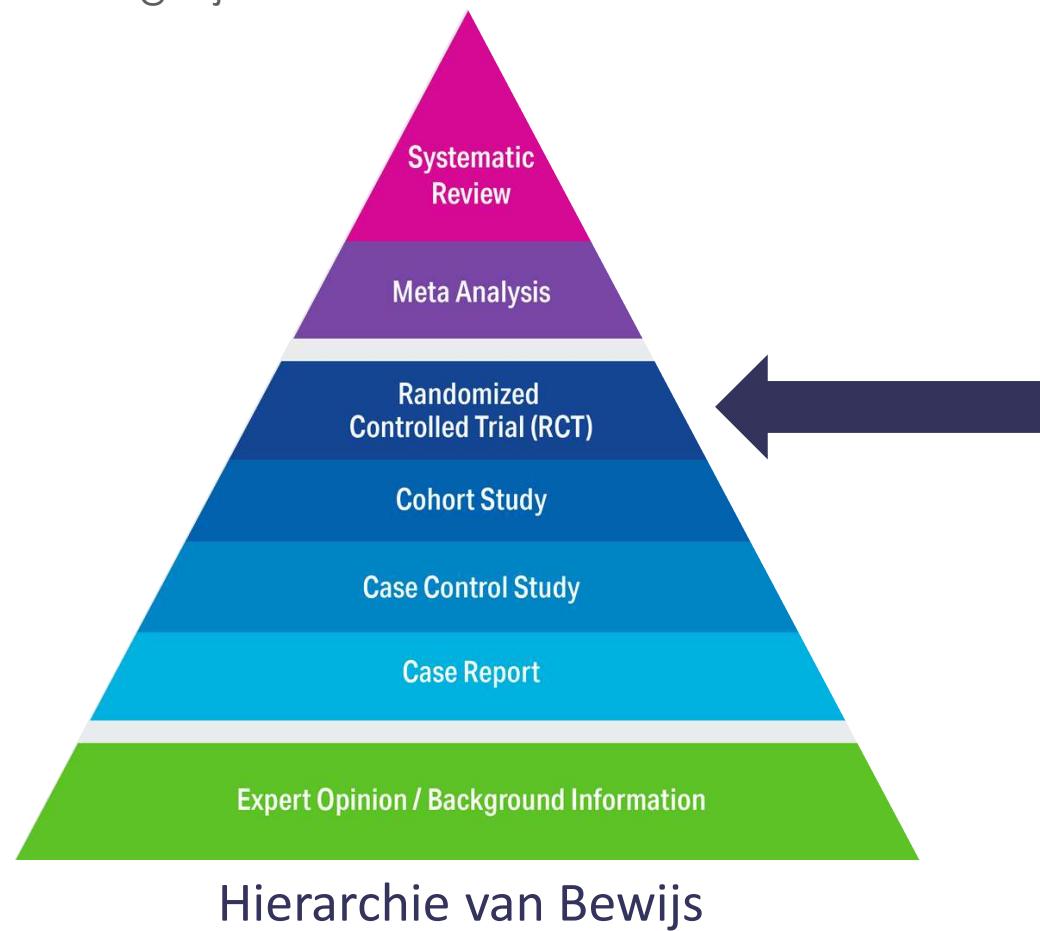

Betrouwbaarheid & Validiteit van Data

(en privacy)

Monitor de gedragsverandering

zo betrouwbaar en valide mogelijk

Workshop

(poging tot...)

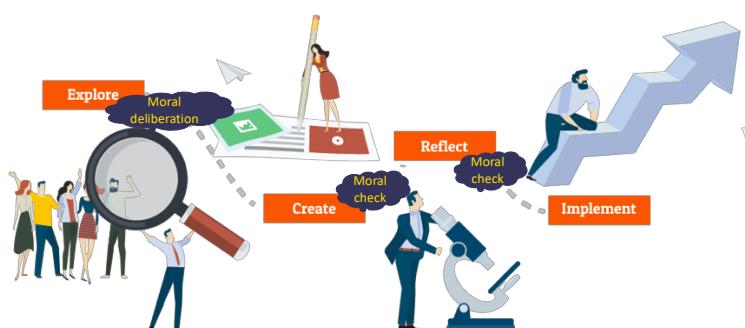
Workshop ethiek & betrouwbaarheid

Ter voorkoming van onbedoelde onethische effecten

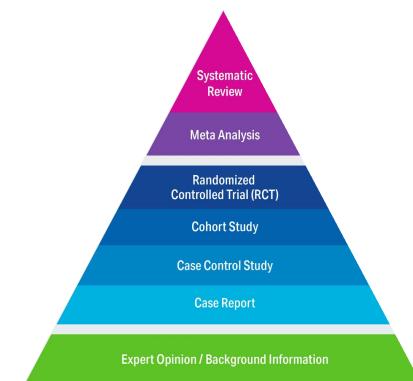
Maak groepjes van 2 a 3 personen en kies een typische interventie, beleidsmaatregel of campagne waar één van jullie mee bezig is (liefst een aantal met ethische gevoeligheden).

Bespreek met elkaar hoe je:

1. **Ethische controles in het process kan toevoegen** (niet, moreel beraad, gedragsexpert, ethische commissie).

2. **De gedragsverandering gaat meten en evalueren** (hoofd-effect en mogelijke bij-effecten en kwetsbare groepen).

Positieve gedragsverandering: het kan en het moet!

Maar wees erop alert dat een gedragsverandering complex en veel lastiger te voorzien is dan ons brein neigt te denken.

=> Dus behoud de goede intenties,
maar wees pro-actief in het voorkomen van schade

DANK!

Moral compass

Is this experiment ok to execute?

Apple iPhone 14 Pro 5G
128 GB - Space Black

Jouw keuze

	Toestel per maand	31,00,-
Abonnement	20,00,-	
Extra's (2)	0,50,- 0,00,-	
Total per maand	51,00	20,00
Eenmalig	489,83,-	

Pre-order

Heb je al een abonnement bij KPN? *i*

Combineer KPN of XS4ALL Internet met Mobiel en krijg korting!

Nee Ja

Krijg *i*
Bij inruil

Krijg tot 600,- retour *i*
Bij inruil van een iPhone 12 Pro. Heb je een andere

Are you a customer of [TELCO]? *i*

Combineer KPN of XS4ALL Internet met Mobiel en krijg korting!

Nee Ja

Krijg tot 600,- retour *i*
Bij inruil van een iPhone 12 Pro. Heb je een andere

Apple iPhone 14 Pro 5G
128 GB - Space Black

Jouw keuze

	Toestel per maand	31,00,-
Abonnement	17,50,-	
Extra's (2)	0,50,- 0,00,-	
Total per maand	48,50	17,50
Eenmalig	489,83,-	

Pre-order

Heb je al een abonnement bij KPN? *i*

Combineer KPN of XS4ALL Internet met Mobiel en krijg korting!

Nee Ja

Jouw korting Mobiel + Internet

- Elke maand tot **€ 7,50 korting** op Mobiel
- **Gratis Pluspakket** t.w.v. € 6,99 /mnd bij TV
- **€ 5,- Entertainmentkorting** bij een entertainmentpakket naar keuze (geeft niet met

Moral compass

Is this experiment ok to execute?

The screenshot shows a product page for the Apple iPhone 14 Pro 5G (128 GB - Space Black). A modal dialog box is overlaid on the page, asking "Heb je al een abonnement bij KPN?" (Do you have a subscription with KPN?). The dialog includes two buttons: "Ja" (Yes) and "Nee" (No). The background page displays the phone's features, price (€689,-), and availability (from September 16). To the right, a "Jouw keuze" (Your choice) summary table shows monthly costs for the device, subscription, and extras. A feedback icon is visible on the left.

Apple iPhone 14 Pro 5G
128 GB - Space Black

Nieuw

Ruil in en krijg tot €600,- terug ⓘ

Kleur: Space Black

Geheugen:

- 128 GB
- 256 GB
- 512 GB
- 1 TB

Leverbaar vanaf 16 september

Heb je al een abonnement bij KPN? ⓘ

Combineer KPN of XS4ALL Internet met Mobiel en krijg korting!

Ja Nee

Hulp nodig? Bel KPN: 088-7650017 (ma - zo 08:00 - 20:00u)

Jouw keuze

Item	Maand	BTW	Totaal
Toestel per maand	41,00		41,00
Abonnement	27,50		27,50
Extra's (2)	2,50	0,00	2,50
	68,50		68,50
	27,50		27,50
	249,83		249,83

Pre-order

Leverbaar vanaf 16 september

Gratis nummerbehou! Wij regelen je overstap.

14 dagen bedenktijd

Getest als het beste mobiele netwerk (Umlaut & Ookla 2022)*

Feedback

Moral deliberation

Woondag 14 september 2022 | Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Net binnen

Oud-Kamerleden blikken terug op gaswinning: 'Geen kabinetcrisis riskeren'

Ajax in slotfase ten onder in Champions League-kraker tegen Liverpool

Overzicht - Oekraïne heroverde 6.000 vierkante kilometer volgens Zelensky

Kist koningin Elizabeth in stormende regen aangekomen bij Buckingham Palace

Baby vathouden en ermee rondlopen blijkt beste manier om kind te kalmeren

Hongarije scherpt abortuswet aan: eerst luisteren naar hartslag foetus

Russische straaljager stort neer en veroorzaakt vuurbal op de Krim

Podcast - China boort in de maan, maar van wie is die?

Kazachstan verandert naam van hoofdstad na drie jaar weer terug in Astana

Zelfs Ferrari ontkomt niet aan de SUV-trend: dit is de Purosangue

Meer Algemeen >

Als eerste op de hoogte van groot nieuws?
We sturen alleen meldingen als nieuws echt belangrijk is.

Nee, bedankt Ja, graag

Woondag 14 september 2022 | Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

Net binnen

Business Insider PRIME

It looks like you're using an ad-blocker!

Business Insider is an advertising supported site and we noticed you have ad-blocking enabled. Here are two ways you can keep reading.

TURN OFF YOUR AD-BLOCKER

DO IT NOW

SUBSCRIBE TO BI PRIME FOR \$1

GET ACCESS NOW

Learn more about Prime

Already a member? Sign in

Is this experiment **ok** to execute, or **not ok**?